

האוניברסיטה העברית בירושלים

המכון למדעי היהדות ע"ש מנדל

הפקולטה למדעי הרוח

מחקרים בלשון

יא-יב

ספר היובל לאבי הורביץ

מחקרים בלשון

החוג ללשון העברית וללשונות היהודים
מרכז בן-יהודה לחקר תולדות הלשון העברית

כתובת המערכת: החוג ללשון העברית וללשונות היהודים
האוניברסיטה העברית, הר הצופים
ירושלים 91905

מחקרים בלשון

יא-יב

העורכים: אהרן ממון ושמואל פסברג

ירושלים היתשסי"ט

הספר יצא לאור בסיוע הקרן ע"ש דוד ופולה בן-גוריון למדעי היהדות
מיסודה של משפחת פדרמן

הפצה:

הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס
האוניברסיטה העברית בירושלים

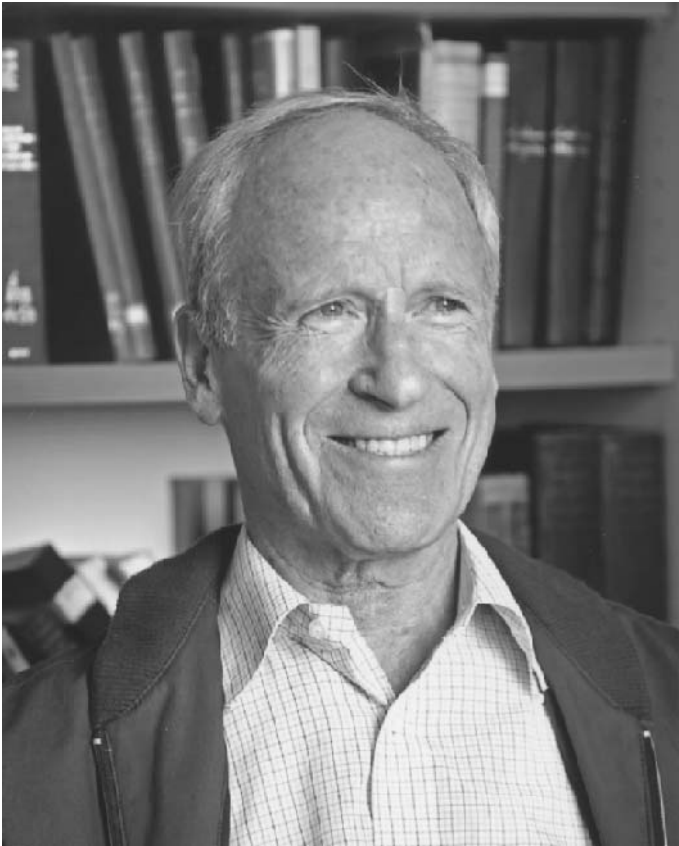
הפקה, סדר ועריכה במחשב:

האקדמיה ללשון העברית, גבעת רם, ירושלים

כל הזכויות שמורות למכון למדעי היהדות ע"ש מנדל
ולמחברי המאמרים
ISSN 0334-6110

הדפסה: "גרפית" בע"מ, ירושלים

אבי הורביץ

פתח דבר

עורכי מחקרים בלשון מתכבדים להציג ספר יובל זה לפרופ' אבי הורביץ – מורה, עמית ורע. במשך למעלה מארבעים שנה הוקסמו תלמידים אין ספור מהוראתו המיוחדת של אבי. חוקרי לשון המקרא הושפעו עמוקות מספריו ומאמרו, שהיו לקלסיקה בשני תחומים – הארמאיזמים במקרא, ולשון המקרא המאוחרת. עמיתו בחוג ללשון העברית ובחוג למקרא באוניברסיטה העברית יעידו פה אחד על נעימות הליכותיו של אבי ועל שיתוף הפעולה שתמיד זכו לו; וחבריו הרבים בארץ ובעולם יספרו על מידותיו של אבי כאדם חם, ידיד אמת וג'נטלמן. אבי אהוב ונערץ על הכול.

עשרים וארבעה מתלמידיו, עמיתיו וחבריו של אבי חברו יחד בכרך זה כדי להביע את הערכתם והוקרתם לו. חוקרי מקרא נוספים ביקשו לתרום מאמרים, אך לפי טיב הסדרה, העוסקת בלשון העברית ובשפות השמיות הסמוכות לה, נאלצו העורכים לדחות בלב כבד את המאמרים. ראינו לנכון לכלול בפתח הספר דברים שאמרו עמיתו, פרופ' בריאשר, ותלמידו, ד"ר ברק דן, בערב עיון לרגל פרישתו של אבי מההוראה, שנערך בהר הצופים ב' באדר ב' תשס"ה (20 במארס 2005). לשמחת כולנו הפרישה פורמלית בלבד, כי אבי ממשיך בהוראה, במחקר ובהדרכה. הוא מלמד קורסים בהתנדבות ומקדם את מפעלו הגדול על המילון של לשון המקרא המאוחרת. אנחנו מאחלים לאבי ולגילה רעייתו שנים רבות נוספות של עשייה וסיפוק.

* * *

המימון להפקת כרך זה בא מהמכון למדעי היהדות ע"ש מנדל של האוניברסיטה העברית. המערכת מבקשת להודות לגב' דבורה סינקלר, מזכיר המכון, על הטיפול המסור והנאמן בצרכים החומריים של ההפקה. תודת המערכת נתונה גם לעורך הלשון, מר אברהם בן-אמתי, לגב' עירית בריס, שהכינה את הסדר במסירות, לגב' ליזה מוהר, מרכזת ההוצאה לאור של האקדמיה ללשון העברית, ולדפוס גרפית ולמנהלו מר שמעון חן, שהוציאו מתחת ידם מלאכה מתוקנת.

העורכים

ירושלים, כסלו ה'תשס"ט

תוכן העניינים

ז		פתח דבר
יא	אבי הורביץ	משה בר־אשר
יג	פרופ' אבי הורביץ: המורה וחוקר הלשון	ברק דן
כא	רשימת הפרסומים של אבי הורביץ	אהרן הורנקוהל
1	על כמה ייחודים בתצורת שם העצם במשנה	משה בר־אשר
25	רות ב 7	ראובן גאר
35	נוסחאות פתיחה בספרות התורה	יצחק גוטליב
		אליעזר (אד)
51	לשונות אכדיות בספר איוב ושימושיהן הפיוטיים	גרינשטיין
		אביגדור ויקטור
69	כשמו כן הוא – משחקי מילים בכתבים אכדיים	הורוויץ
	חילופי יחסות בפועלי שריצה וקרוביהם בעברית	רבקה הלוי
89	ומשמעותו של ה"תמיז"	
	כתובות כונתילת עג'רוד והושע יד 9: הלשון	מנחם הרן
107	והמושגים	
113	על חילופין בין ד וצ בלשון המקרא	יאיר זקוביץ
121	"לשון הקודש" ו"לשון עברי" בין יהודה לשומרון	אברהם טל
133	"חֶלֶק לְבָם עֲתָה יֵאָשְׁמוּ" (הושע י 2)	שמריהו טלמון
	על משמעו המילולי של בֵּית הָאֲסוּרִים ועל דרכי	דוד טלשיר
139	הגייתו	
	שלושה נושאים במשלי אחיקר הארמי וזיקתם	שמיר יונה
149	לספרות החכמה הישראלית: דיון תחבירי־סגנוני	
	היבטים דיאכרוניים של השימוש ב"ויהי" בסיפור	יאן יוסטן
165	המקראי	
	עוד "רעים לא נאמנים": משמעים רגילים של מילים	חיים כהן
173	בעברית בת זמננו שנולדו מתוך טעות	
	מן ה"מנצח" שבמקרא אל ה"מזמור לדוד" בקומראן:	נועם מזרחי
	לביאורו של נתון מוקשה ברשימת "חיבורי דוד"	
	שבמגילה 11QPs ^a על רקע מעמדו של השורש נצ"ח	
199	בלשון הבית השני	

תוכן העניינים

213	הבראיזם תרגומי בארמנית	מיכאל סטון
217	מה תעירו ומה תעוררו את המת מערכת זמני הפועל בסיפורת המקראית הקדומה:	שלום מ' פאול פרנק פולק
223	שיטת הזמנים היחסיים	
245	תארוך החיבור של משלי י-כט	מיכאל פוקס
261	"פדר" באוגריתית ואחיותיה בשפות השמיות האחרות	שמואל פסברג
269	"ואי זהו קיומו": זוטא לתורת השטרות התלמודיים	שמה יהודה פרידמן
283	גִּרְן הַשְּׁעָרִים ברות ג 2: לשון חכמים במקרא	אלכסנדר רופא
287	צורות מדומות בטופונומיה של בעלי המסורה	אנסון פ' רייני
297	קטע שנת היובל (ויקרא כה 8-24) כחיבור צפוני	גארי א' רנדסבורג
VII		תקצירים באנגלית